Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN BINNENLAND, STEDEN- EN PLATTELANDSBELEID, SAMENLEVEN, INTEGRATIE EN INBURGERING, BESTUURSZAKEN, SOCIALE ECONOMIE EN ZEEVISSERIJ

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Stand van zaken en vervolgstappen van het Vlaams plattelandspact

Samenvatting
Deze mededeling geeft een stand van zaken en een doorkijk naar de volgende stappen in de opmaak van het Vlaamse plattelandspact.

Een participatief traject met plattelandsactoren heeft geleid tot de opmaak van een Plattelandsvisie 2040. Deze visie vertolkt de stem van het platteland en haar inwoners.

Met het Vlaams plattelandspact slaan de Vlaamse Regering en haar administraties, de provincies, de lokale besturen, het middenveld en private actoren de handen in elkaar om de plattelandsvisie te realiseren. We doen dit op basis van drie strategische werven.

1. Leefbare, levendige en verbonden dorpen als fundament van het Vlaams platteland
2. Een toekomstgerichte plattelandseconomie en lokale voedselproductie
3. Versterking van landschapskwaliteit, biodiversiteit en klimaatrobuustheid

Deze werven worden aangevuld met transversale instrumenten zoals: het uitbouwen van een kenniscentrum platteland en de gebiedsgerichte uitvoering van het plattelandspact.

In overleg met administraties, lokale besturen en middenveld wordt het plattelandspact na deze mededeling aangevuld met verdere concrete acties en engagementen.

I. SITUERING

A. VLAAMS REGEERAKKOORD 2024-2029 EN BELEIDSNOTA PLATTELANDSBELEID

Het Vlaams Regeerakkoord wil tegemoetkomen aan de uitdagingen van het Vlaams platteland met de opmaak van een transversaal plattelandspact dat integrale strategieën en actieplannen omvat. Het Vlaams regeerakkoord stelt (p. 72): “Om het gemeenschapsleven en de bedrijvigheid in

plattelandsgemeenten te ondersteunen, is er vanuit verschillende bestuursniveaus en verschillende beleidsdomeinen nood aan een toereikende financiering, een gewaarborgde bereikbaarheid, een verzekerde dienstverlening, nutsvoorzieningen, stimuli voor economische groei en jobcreatie en ruimte voor eigen ontwikkeling in een van onderuit gedragen zienswijze."

In mijn beleidsnota worden de objectieven van dit pact verder verduidelijkt. Centraal staat het Vlaamse plattelandspact als strategie om de uitdagingen van het platteland transversaal aan te pakken en de welvaart te versterken.

B. MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING VAN 21 MAART 2025

Een vorige mededeling aan de Vlaamse Regering op 21 maart 2025 ging dieper in op de aanleiding voor een plattelandspact vanuit het Plattelandsrapport 2024 en de Europese lange termijnvisie voor plattelandsgebieden. Tevens schetste deze mededeling een aantal uitgangspunten voor het plattelandspact zoals een participatieve aanpak, een integrale benadering en afstemming met andere beleidsplannen. Tevens gaf deze mededeling een doorkijk naar de geplande aanpak voor de opmaak van het plattelandspact.

De voorliggende mededeling heeft als doel om de Vlaamse Regering te informeren over de uitkomsten van het reeds afgelegde traject en de volgende stappen.

II. TERUGBLIK OP HET PARTICIPATIEF PROCES

Het proces voor de opmaak van het plattelandspact is afgetrapt met een startmoment voor alle betrokkenen op 27 maart 2025. Tijdens dit event werd het beeld van het platteland als diamant met 5 facetten gelanceerd, cf. de bovenvermelde mededeling aan de VR van 21 maart 2025:

1. Een kwalitatieve, veerkrachtige en multifunctionele open ruimte
2. Een levendige, aantrekkelijke en gezonde woonomgeving
3. Een warme gemeenschap
4. Een plek van economische bedrijvigheid
5. Besturen en burgers samen aan zet

Op basis van dit beeld is een participatief proces opgestart, bestaande uit drie bouwstenen: 5 toekomstateliers, een plattelandsbevraging en hoorzittingen in de Commissie Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement.

De toekomstateliers waren 5 interactieve workshops, die open stonden voor alle plattelandsactoren en geïnteresseerden waarbij er telkens rond 1 van de 5 facetten gewerkt werd. Deze ateliers hadden als doel om

- een toekomstbeeld voor elk van de facetten op te bouwen;
- te bespreken welke huidige praktijken passen in dit toekomstbeeld en kunnen opgeschaald worden of welke praktijken het toekomstbeeld in de weg staan en zouden moeten afgebouwd worden;
- in kaart te brengen met welke beleidsinitiatieven dit facet synergieën vertoont.

In totaal werden ongeveer 200 deelnemers met deze toekomstateliers bereikt. De verslagen zijn terug te vinden op www.plattelandspact.be.

Tabel 1: overzicht van de 5 toekomstateliers

Facet	Datum	Locatie
Een kwalitatieve, veerkrachtige en multifunctionele open ruimte	Di 29/04/25	Huysmanshoeve, Eeklo (Oost-Vlaanderen)
Een levendige, aantrekkelijke en gezonde woonomgeving	Ma 12/05/25	De Smederij, Winksele (Vlaams-Brabant)
Een warme en zorgzame gemeenschap	Di 20/05/25	Open Huis, Staden (West-Vlaanderen)
Een plek van economische bedrijvigheid en vernieuwing	Di 03/06/25	Borgloon, fruitbedrijf Karel Vaes (Limburg)
Besturen en burgers samen aan zet	Ma 16/06/25	Pastorij Olen (Antwerpen)

Parallel aan de toekomstateliers, werd een **plattelandsbevraging** gehouden van 27 maart tot en met 30 juni 2025. Met deze online bevraging werden respondenten gevraagd naar de belangrijkste uitdagingen op het platteland en hun prioriteiten voor het toekomstig plattelandsbeleid. Ook konden de deelnemers goede praktijken aanbrengen.

Een derde bouwsteen voor het opmaken van de visie waren de **hoorzittingen**, georganiseerd door de Commissie voor Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid van het Vlaams Parlement. Deze hoorzittingen vonden plaats op 24 september en 15 oktober 2025. De VLM, academici van KULeuven, UGent en UAntwerpen, Vereniging van Vlaamse Provincies (VVP), Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen (VVDB) en Landelijke Gilden werden gehoord door de parlementsleden. De verslagen van de hoorzittingen zijn terug te vinden op de website van het Vlaams Parlement.

III. RESULTATEN VAN HET PARTICIPATIEF PROCES

A. VISIE VAN HET PLATTELAND

Op basis van de verslagen van de toekomstateliers en de hoorzittingen alsook de uitkomsten van de plattelandsbevraging is een visie voor de toekomst van het Vlaamse platteland opgemaakt. Deze **Visie van het platteland** is een weergave van de stem van het platteland en zijn bewoners en actoren. Het geeft weer hoe men naar de toekomst kijkt en wat er nodig is om het platteland verder te ontwikkelen tot duurzame plaatsen waar het goed is om te leven, te wonen, te werken en te ondernemen. Ze is geen beleidsdocument op zichzelf maar vormde de basis voor de opmaak van het plattelandspact.

Volgens de inwoners van het platteland verdient hun leefomgeving een sterke en vitale toekomst. Het is de thuis van 1 op 3 Vlamingen die het recht hebben om hier te blijven wonen of hun plaats te vinden, met dezelfde levenskwaliteit als in de steden of de verstedelijkte gebieden. Daarnaast is het platteland ook een onmisbare pijler voor onze hele samenleving als beheerder van het grootste deel van de open ruimte en zijn natuurlijke hulpbronnen.

De ambitie die uit deze visie spreekt is om het platteland verder te laten evolueren tot plaatsen van verbondenheid

- tussen de inwoners onderling,
- tussen de dorpen, gemeenten en steden,
- tussen economie, ecologie en gemeenschap,
- tussen inwoners, ondernemers en besturen.

Dit toekomstbeeld van het verbonden platteland wordt gekenmerkt door:

- een warme gemeenschap waar **sociale cohesie** de motor is van een sterk engagement;
- een levendige, aantrekkelijke en gezonde leefomgeving, waar respect voor eigenheid en erfgoed een solide basis vormen voor toekomstgerichte oplossingen op vlak van **wonen, multimodale inrichting en gebruik van de (publieke) ruimte en mobiliteit** in synergie met de stedelijke omgeving;
- een kwalitatieve, veerkrachtige en multifunctionele open ruimte die haar **ecosysteemdiensten** kan blijven bieden voor de huidige en toekomstige generaties;
- ruimte voor economische bedrijvigheid en innovatie die een meerwaarde bieden voor de gemeenschap en vertrekken vanuit een **sterk ondernemerschap** in het produceren en verwerken van voedsel, in het leveren van diensten en voorzieningen voor inwoners, recreanten en toeristen alsook in nieuwe bedrijfstakken zoals digitalisering en AI, bio-economie en hernieuwbare energie;
- sterke lokale besturen die samen met de burgers aan zet zijn om **gebiedsgericht uitvoering te geven aan een geïntegreerd beleid**, gebaseerd op principes van subsidiariteit, wederzijdse afhankelijkheid, respect voor gelijkwaardigheid van alle partners.

De Visie van het platteland is opgenomen als bijlage bij deze mededeling.

B. HET VLAAMSE PLATTELANDSPACT

Met het Vlaamse plattelandspact slaan we met alle stakeholders op het platteland de handen in elkaar: de Vlaamse Regering en haar administraties, de provincies, de lokale besturen, het middenveld en private partners. We zetten hiermee de strategie uit om het geschetste toekomstbeeld te realiseren en doen dit aan de hand van drie strategische werven:

1. Leefbare, levendige en verbonden dorpen als fundament van het Vlaams platteland
2. Een toekomstgerichte plattelandseconomie en lokale voedselproductie
3. Versterking van landschapskwaliteit, biodiversiteit en klimaatrobuustheid

Het ontwerp-plattelandspact gaat als bijlage bij deze mededeling. Voor elk van de drie strategische werven bevat deze tekst een omschrijving van de werf en een aanzet voor engagementen van de Vlaamse Regering.

De toekomstateliers, de plattelandsbevraging en de hoorzittingen hebben een aantal noden bloot gelegd die de verschillende thema's overschrijden. Op het platteland leeft de vraag naar beleid dat rekening houdt met de specifieke omstandigheden op het platteland, naar meer kennisuitwisseling en capaciteitsopbouw alsook naar een meer geïntegreerde aanpak van gebiedsgerichte beleidsuitvoering. Aan deze vragen wil ik tegemoetkomen door in te zetten op de verdere uitwerking van de transversale instrumenten:

a) het opzetten van een kenniscentrum platteland;
b) het onderzoeken of het mogelijk en haalbaar is om de EU-plattelandstoets binnen Vlaanderen toe te passen onder de vorm van een plattelandsreflex;
c) het inzetten op gebiedsgerichte uitvoering van het pact via LEADER en andere geïntegreerde territoriale instrumenten binnen het Belgische NRP-plan.

IV. VOLGENDE STAPPEN

Er ligt nu een ontwerp plattelandspact op tafel dat ik aan de partners (de provincies, de lokale besturen via de VVSG en het middenveld) ga voorleggen om hun engagement te bekomen.
Op basis van de hierboven besproken principes, wil ik in de komende weken verder werk maken van de verdere concrete invulling van de strategische werven met engagementen en acties.

Hiervoor zal mijn administratie de komende weken

- In overleg met de bevoegde Vlaamse administraties de in het ontwerppact opgenomen engagementen verder aanvullen en concretiseren.
- Een plan van aanpak opmaken voor het opzetten van een kenniscentrum als centraal kennis-, leer en innovatieknooppunt waarbij dataverzameling, kennisopbouw, kennisdeling en kennisuitwisseling over plattelandsuitdagingen centraal staan.
- Met stakeholders en besturen afstemmen om te onderzoeken of het mogelijk en haalbaar is om de EU-plattelandstoets toe te passen binnen Vlaanderen onder de vorm van een plattelandsreflex.
- In bilateraal overleg gaan met de sleutelactoren om het draagvlak voor het plattelandspact verder op te bouwen en hen te engageren en te activeren in de uitvoering van het plattelandspact. Dit moet leiden tot het onderschrijven van de doelstellingen van het plattelandspact en de plattelandsvisie alsook het engagement om mee uitvoering te geven aan het pact, hetzij door mee te werken aan de thematische acties voorgesteld door de Vlaamse Regering, hetzij bij te dragen aan de implementatie van de transversale instrumenten, hetzij door eigen acties uit te voeren.

Deze stappen leiden tot een finale tekst van het plattelandspact dewelke aan alle partners zal worden voorgelegd ter ondertekening.

De Vlaamse minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

Hilde CREVITS